

Ustav Bosne i Hercegovine

Preambula

Oslanjajući se na postovanje ljudskog dostojanstva, slobode i jednakosti,
Posvećeni miru, pravdi, toleranciji i pomirenju,
Ubijedeni da demokratski organi vlasti i pravične procedure najbolje stvaraju miroljubive odnose unutar pluralistickog društva,
U želji da podstaknu opće blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede,
Vođeni ciljevima i načelima Povelje Ujedinjenih naroda,
Opredijeljeni za suverenitet, teritorijalni integritet i političku nezavisnost Bosne i Hercegovine u skladu sa međunarodnim pravom,
Odlučni da osiguraju puno poštovanje međunarodnog humanitarnog prava,
Inspirisani Univerzalnom Deklaracijom o ljudskim pravima, Međunarodnim paktovima o građanskim i političkim pravima, odnosno o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, i Deklaracijom o pravima lica koja pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičkim manjinama, kao i drugim instrumentima ljudskih prava,
Podsjećajući se na Osnovna načela usaglašena u ženevi 08.09.1995. godine i u Njujorku 26.09.1995. godine, Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi (u zajednici s ostalima), i građani Bosne i Hercegovine ovim utvrđuju Ustav Bosne i Hercegovine:

Član I Bosna i Hercegovina

1. Kontinuitet

Republika Bosna i Hercegovina, čije je zvanično ime od sada "Bosna i Hercegovina", nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa unutrašnjom strukturom modificiranom ovim Ustavom, i sa postojećim međunarodno priznatim granicama. Ona ostaje država članica Ujedinjenih naroda i može kao Bosna i Hercegovina zadržati članstvo ili zatražiti prijem u organizacijama unutar sistema Ujedinjenih naroda, kao i u drugim međunarodnim organizacijama.

2. Demokratska nacela

Bosna i Hercegovina je demokratska drzava koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora.

3. Sastav

Bosna i Hercegovina se sastoji od dva entiteta: Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (u daljem tekstu "entiteti").

4. Kretanje roba, usluga, kapitala i lica

Postoji sloboda kretanja sirom Bosne i Hercegovine. Bosna i Hercegovina i entiteti neće ometati punu slobodu kretanja lica, roba, usluga i kapitala sirom Bosne i Hercegovine. Nijedan entitet neće provoditi bilo kakvu kontrolu na granici između entiteta.

5. Glavni grad

Glavni grad Bosne i Hercegovine je Sarajevo.

6. Simboli

Bosna i Hercegovina će imati one simbole koje svojom odlukom odredi Parlamentarna skupština i potvrdi Predsjedništvo.

7. Državljanstvo

Postoji državljanstvo Bosne i Hercegovine, koje regulise Parlamentarna skupština, i državljanstvo svakog entiteta koje regulisu sami entiteti, pod uslovom da:

- a) Svi državljani bilo kojeg entiteta su, samim tim, državljani Bosne i Hercegovine.
- b) Nijedno lice ne može biti arbitrarno lišeno državljanstva Bosne i Hercegovine, ili državljanstva entiteta, ili na drugi način ostavljeno bez državljanstva. Niko ne može biti lišen državljanstva Bosne i Hercegovine, ili entiteta po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili bilo koji drugi status.
- c) Sva lica koja su bila državljani Republike Bosne i Hercegovine, neposredno prije stupanja na snagu ovog Ustava, su državljani Bosne i Hercegovine. Državljanstvo lica koja su naturalizovana poslije 6. 4. 1992. godine, a prije stupanja na snagu ovog Ustava, regulisat će Parlamentarna skupština.
- d) Državljanima Bosne i Hercegovine mogu imati državljanstvo druge države, pod uslovom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te države kojim se to pitanje uređuje, a koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV, stav 4, tačka (d). Lica sa dvojnim državljanstvom mogu glasati u Bosni i Hercegovini i u entitetima samo ako je Bosna i Hercegovina država njihovog prebivalista.
- e) Državljanin Bosne i Hercegovine u inostranstvu uživa zaštitu Bosne i Hercegovine. Svaki entitet može izdavati pasose Bosne i Hercegovine svojim državljanima, na način kako je to regulisala Parlamentarna skupština. Bosna i Hercegovina može izdavati pasose onim državljanima kojima pasos nije izdat od strane entiteta. Uspostavice se centralni registar svih pasosa izdatih od strane entiteta i od strane Bosne i Hercegovine.

Član II Ljudska prava i osnovne slobode

1. Ljudska prava

Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. U tu svrhu postoji Komisija za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, kao što je predviđeno u Aneksu 6 Opsteg okvirnog sporazuma.

2. Međunarodni standardi

Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.

3. Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

- a) Pravo na život.
- b) Pravo lica da ne bude podvrgnuto mučenju niti nečovječnom ili ponizavajućem tretmanu ili kazni.
- c) Pravo lica da ne bude držano u ropstvu ili potčinjenosti, ili na prisilnom ili obaveznom radu.
- d) Pravo na licnu slobodu i sigurnost.
- e) Pravo na pravilno saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.
- f) Pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku.
- g) Slobodu misli, savjesti i vjere.
- h) Slobodu izražavanja.
- i) Slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja s drugima.
- j) Pravo na brak i zasnivanje porodice.
- k) Pravo na imovinu.
- l) Pravo na obrazovanje.
- m) Pravo na slobodu kretanja i prebivalista.

4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol,

rasa, boja, jezik, vjera, politicko i drugo misljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

5. Izbjeglice i raseljena lica

Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Oni imaju pravo, u skladu sa Aneksom 7 Opsteg okvirnog sporazuma, da im se vrati imovina koje su bili liseni za vrijeme neprijateljstava od 1991. i da dobiju kompenzaciju za svu takvu imovinu, koja im ne može biti vratena. Sve obaveze ili izjave u vezi sa takvom imovinom, koje su date pod prisilom, nistave su.

6. Implementacija

Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluje unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2.

7. Medjunarodni sporazumi

Bosna i Hercegovina ce ostati ili postati strana ugovornica medjunarodnih sporazuma pobrojanih u Aneksu I ovog Ustava.

8. Saradnja

Svi nadležni organi vlasti u Bosni i Hercegovini ce saradjivati sa, i obezbjediti neogranicen pristup: svim medjunarodnim posmatrackim mehanizmima ljudskih prava koji se uspostave za Bosnu i Hercegovinu; nadzornim tijelima koja se uspostave bilo kojim medjunarodnim sporazumom navedenim u Aneksu I ovog Ustava; Medjunarodnom tribunalu za bivsu Jugoslaviju (a narocito ce se pridrzavati naredbi koje su izdate po clanu 29. Statuta Tribunala); i bilo kojoj drugoj organizaciji ovlastenoj od strane Vijeca sigurnosti Ujedinjenih naroda sa mandatom koji se tice ljudskih prava ili humanitarnog prava.

Član III

Nadležnosti i odnosi izmedju institucija Bosne i Hercegovine i entiteta.

1. Nadležnost institucija Bosne i Hercegovine

Slijedeca pitanja su u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine:

- a) Vanjska politika.
- b) Vanjskotrgovinska politika.
- c) Carinska politika.
- d) Monetarna politika, kao sto je predvidjeno clanom VII.
- e) Finansiranje institucije i medjunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.
- f) Politika i regulisanje pitanja imigracije, izbjeglica i azila.
- g) Provođenje medjunarodnih i medjuentitetskih krivicnopravnih propisa, ukljucujuci i odnose sa Interpolom.
- h) Uspostavljanje i funkcionisanje zajednickih i medjunarodnih komunikacijskih sredstava.
- i) Regulisanje medjuentitetskog transporta.
- j) Kontrola vazdusnog saobracaja.

2. Nadležnost entiteta

- a) Entiteti imaju pravo da uspostavljaju posebne paralelne odnose sa susjednim drzavama, u skladu sa suverenitetom i teritorijalnim integritetom Bosne i Hercegovine.
- b) Svaki entitet ce pružiti svu potrebnu pomoc vladi Bosne i Hercegovine kako bi joj se omogućilo da ispostuje medjunarodne obaveze Bosne i Hercegovine, stim de ce finansijske obaveze u koje je usao jedan entitet bez suglasnosti drugog, a prije izbora Parlamentarne skupstine i Predsjedništva Bosne i Hercegovine, ostati obaveza tog entiteta osim ukoliko je ta obaveza neophodna za nastavak clanstva Bosne i Hercegovine u nekoj medjunarodnoj organizaciji.
- c) Entiteti ce ispuniti sve uslove za pravnu sigurnost i zastitu lica pod svojom jurisdikcijom, odrzavanjem civilnih ustanova za primjenu pravnih propisa, koje ce funkcionisati u skladu sa medjunarodno priznatim standardima uz

postovanje medjunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, iz clana II ovog Ustava, i poduzimanjem ostalih odgovarajucih mjera.

d) Svaki entitet moze takodjer sklapati sporazume sa drzavama i medjunarodnim organizacijama uz saglasnost Parlamentarne skupstine. Parlamentarna skupstina moze zakonom predvidjeti da za odredjene vrste sporazuma takva saglasnost nije potrebna.

3. Pravni poredak i nadleznosti institucija

a) Sve vladine funkcije i ovlastenja koja nisu ovim Ustavom izricito povjerena institucijama Bosne i Hercegovine pripadaju entitetima.

b) Entiteti i sve njihove administrativne jedinice ce se u potpunosti pridrzavati ovog Ustava, kojim se stavljaju van snage zakonske odredbe Bosne i Hercegovine i ustavne i zakonske odredbe entiteta koje mu nisu saglasne, kao i odluka institucija Bosne i Hercegovine. Opsta nacela medjunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka Bosne i Hercegovine i entiteta.

4. Koordinacija

Predsjedništvo moze odluciti da podstakne medjuentitetsku koordinaciju u stvarima koje se ne nalaze u okviru nadleznosti Bosne i Hercegovine predvidjenim ovim Ustavom, izuzev ako se u konkretnom slucaju jedan entitet tome usprotivi.

5. Dodatne nadležnosti

a) Bosna i Hercegovina ce preuzeti nadleznost u onim stvarima u kojima se o tome postigne saglasnost entiteta; stvarima koje su predvidjene u Aneksima 5-8 Opsteg okvirnog sporazuma; ili koje su potrebne za ocuvanje suvereniteta, teritorijalnog integriteta, politicke nezavisnosti i medjunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine, u skladu sa podjelom nadleznosti medju institucijama Bosne i Hercegovine. Dodatne institucije mogu biti uspostavljene prema potrebi za vršenje ovih nadleznosti.

b) U periodu od 6 mjeseci od stupanja na snagu ovog Ustava, entiteti ce poceti pregovore s ciljem ukljucivanja i drugih pitanja u nadleznost institucija Bosne i Hercegovine, ukljucujuci koristenje izvora energije, i zajednicke privredne projekte.

Član IV Parlamentarna skupstina

Parlamentarna skupstina ima dva doma: Dom naroda i Predstavnicki dom.

1. Dom naroda

Dom naroda se sastoji od 15 delegata, od kojih su dvije trecine iz Federacije (ukljucujuci pet Hrvata i pet Bosnjaka) i jedna trecina iz Republike Srpske (pet Srba).

a) Nominovane hrvatske, odnosno bosnjacke delegate iz Federacije biraju hrvatski odnosno bosnjacki delegati u Domu naroda Federacije. Delegate iz Republike Srpske bira Narodna skupstina Republike Srpske.

b) Devet clanova Doma naroda sacinjava kvorum, pod uslovom da su prisutna najmanje tri bosnjacka, tri hrvatska i tri srpska delegata.

2. Predstavnicki dom

Predstavnicki dom se sastoji od 42 clana, od kojih se dvije trecine biraju sa teritorije Federacije, a jedna trecina sa teritorije Republike Srpske.

a) Clanovi Predstavnickog doma biraju se neposredno iz svog entiteta, u skladu sa izbornim zakonom kojeg ce donijeti Parlamentarna skupstina. Medjutim, prvi izbori ce biti odrzani u skladu sa Aneksom 3 Opsteg okvirnog sporazuma.

b) Vecina svih clanova izabranih u Predstavnicki dom sacinjava kvorum .

3. Procedura

a) I jedan i drugi dom ce biti sazvani u Sarajevu, najkasnije 30 dana nakon njihovog izbora.

b) Svaki dom ce vecinom glasova usvojiti svoj poslovnik o radu i izabrati medju svojim clanovima jednog Srbina,

jednog Bosnjaka i jednog Hrvata za predsjedavajućeg i zamjenike predsjedavajućeg, s tim da će mjesto predsjedavajućeg rotirati između ova tri lica.

c) Sve zakonodavne odluke moraju biti odobrene od strane oba doma.

d) Sve odluke u oba doma donose se većinom glasova onih koji su prisutni i glasaju. Delegati i članovi će ulagati najveće napore kako bi većina uključivala najmanje jednu trećinu glasova delegata ili članova sa teritorije svakog entiteta. Ukoliko većina ne uključuje jednu trećinu glasova delegata ili članova sa teritorije svakog entiteta, predsjedavajući i njegovi zamjenici će, radeći kao komisija, nastojati da u roku od tri dana od glasanja postignu saglasnost. Ukoliko ta nastojanja ne uspiju, odluke će se donijeti većinom onih koji su prisutni i glasaju, pod uslovom da glasovi protiv ne uključuju dvije trećine, ili više, delegata ili članova izabranih iz svakog entiteta.

e) Predložena odluka Parlamentarne skupštine može biti proglašena destruktivnom po vitalni interes bosnjackog, hrvatskog ili srpskog naroda većinom glasova iz redova bosnjackih, hrvatskih ili srpskih delegata izabranih u skladu sa stavom 1, tačka (a). Za donošenje takve odluke biće potrebna saglasnost Doma naroda, izglasana od strane većine bosnjackih, većine hrvatskih i većine srpskih delegata koji su prisutni i glasaju.

f) Kada većina bosnjackih, hrvatskih ili srpskih delegata stavi primjedbu na pozivanje na tačku (e), predsjedavajući Doma naroda će odmah sazvati Zajedničku komisiju, koja se sastoji od tri delegata, od kojih je svaki izabran iz redova bosnjackih, hrvatskih i srpskih delegata, u cilju razrješavanja tog pitanja. Ukoliko to Komisija ne uspije u roku od pet dana, predmet se upućuje Ustavnom sudu koji će po hitnom postupku preispitati proceduralnu ispravnost slučaja.

g) Dom naroda se može raspustiti odlukom Predsjedništva ili samog Doma, pod uslovom da je odluka Doma o raspustanju donijeta većinom koja uključuje većinu delegata iz reda najmanje dva naroda, bosnjackog, hrvatskog ili srpskog. Dom naroda koji je izabran u prvim izborima poslije stupanja na snagu ovog Ustava ne može biti raspusten.

h) Odluke Parlamentarne skupštine neće stupiti na snagu prije nego što budu objavljene.

i) Kompletni zapisnici sa rasprava u oba doma biće objavljeni, a njihove sjednice će, osim u izuzetnim situacijama u skladu sa poslovnikom, biti javne.

j) Delegati i članovi ne mogu biti pozivani na krivičnu ili građansku odgovornost u pogledu bilo kojeg čina izvršenog u okviru dužnosti u Parlamentarnoj skupštini.

4. Ovlaštenja

Parlamentarna skupština je nadležna za:

a) Donošenje zakona koji su potrebni za provođenje odluka Predsjedništva ili za vršenje funkcija Skupštine po ovom Ustavu.

b) Odlučivanje o izvorima i iznosu sredstava za rad institucija Bosne i Hercegovine i za međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine.

c) Odobranje budžeta za institucije Bosne i Hercegovine.

d) Odlučivanje o saglasnosti za ratifikaciju ugovora.

e) Ostala pitanja koja su potrebna da se provedu njene dužnosti, ili koja su joj dodijeljena zajedničkim sporazumom entiteta.

Član V Predsjedništvo

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine se sastoji od tri člana: jednog Bosnjaka i jednog Hrvata, koji se svaki biraju neposredno sa teritorije Federacije, i jednog Srbina, koji se bira neposredno sa teritorije Republike Srpske.

1. Izbor i trajanje mandata

a) Članovi Predsjedništva biraju se neposredno u svakom entitetu (tako da svaki glasac glasa za popunjavanje jednog mjesta u Predsjedništvu), u skladu sa izbornim zakonom kojeg donosi Parlamentarna skupština. Međutim, prvi izbor će se održati u skladu sa Aneksom 3. Opsteg okvirnog sporazuma. Bilo koje upraznjeno mjesto u Predsjedništvu će biti popunjeno od strane odgovarajućeg entiteta, u skladu sa zakonom koji će donijeti Parlamentarna skupština.

b) Mandat članova Predsjedništva koji su izabrani na prvim izborima traje dvije godine; mandat članova izabranih nakon toga će biti četiri godine. Članovi Predsjedništva mogu biti birani još jedan uzastopni mandat, a nakon toga nemaju pravo izbora u Predsjedništvu prije isteka četvorogodišnjeg roka.

2. Procedura

- a) Predsjedništvo će usvojiti svoj poslovnik o radu koji će predvidjeti adekvatan vremenski rok za najavu sjednica Predsjedništva.
- b) Članovi Predsjedništva će između sebe imenovati jednog člana za predsjedavajućeg. U prvom mandatu Predsjedništva, predsjedavajući će biti onaj član koji je dobio najveći broj glasova. Poslije toga, način izbora predsjedavajućeg, rotacijom ili na drugi način, određuje Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV, stav 3. c) Predsjedništvo će nastojati da usvoji sve odluke Predsjedništva - tj. one koje se tiču pitanja koja proizilaze iz člana V (3), tačke (a) do (e) - putem konsenzusa. Takve odluke mogu, pod uslovima iz tačke (d) ovog stava, usvojiti dva člana ukoliko svi pokušaji da se dostigne konsenzus ne uspiju.
- d) Član Predsjedništva koji se ne slaže sa odlukom, može odluku Predsjedništva proglasiti destruktivnom po vitalni interes entiteta za teritoriju sa koje je izabran, pod uslovom da to učini u roku od tri dana po njenom usvajanju. Takva odluka će biti odmah upućena Narodnoj skupštini Republike Srpske, ukoliko je tu izjavu dao član sa te teritorije; bosnjackim delegatima u Domu naroda Federacije, ukoliko je takvu izjavu dao bosnjacki član; ili hrvatskim delegatima u istom tijelu, ukoliko je tu izjavu dao hrvatski član. Ukoliko takav proglas bude potvrđen dvotrecinskom većinom glasova u roku od 10 dana po upućivanju, osporavana odluka Predsjedništva neće imati učinka.

3. Ovlaštenja

Predsjedništvo je nadležno za:

- a) Vodjenje vanjske politike Bosne i Hercegovine.
- b) Imenovanje ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika Bosne i Hercegovine, od kojih najviše dvije trećine mogu biti odabrani sa teritorije Federacije.
- c) Predstavljanje Bosne i Hercegovine u međunarodnim i evropskim organizacijama i institucijama i traženje članstva u onim međunarodnim organizacijama i institucijama u kojima Bosna i Hercegovina nije član.
- d) Vodjenje pregovora za zaključenje međunarodnih ugovora Bosne i Hercegovine, otkazivanje i, uz saglasnost Parlamentarne skupštine, ratifikovanje takvih ugovora.
- e) Izvršavanje odluka Parlamentarne skupštine.
- f) Predlaganje godišnjeg budžeta Parlamentarnoj skupštini, uz preporuku Vijeća ministara.
- g) Podnošenje izvještaja o rashodima Predsjedništva Parlamentarnoj skupštini na njen zahtjev, ali najmanje jedanput godišnje.
- h) Koordinaciju, prema potrebi, sa međunarodnim i nevladinim organizacijama u Bosni i Hercegovini.
- i) Vrsenje drugih djelatnosti koje mogu biti potrebne za obavljanje dužnosti koje mu prenesu Parlamentarna skupština, ili na koje pristanu entiteti.

4. Vijeće ministara

Predsjedništvo će imenovati predsjedavajućeg Vijeća ministara koji će preuzeti dužnost po odobrenju Predstavničkog doma. Predsjedavajući će imenovati ministra vanjskih poslova, ministra vanjske trgovine i druge ministre po potrebi, a koji će preuzeti dužnost po odobrenju Predstavničkog doma.

- a) Predsjedavajući i ministri zajedno sačinjavaju Vijeće ministara i odgovorni su za provodjenje politike i odluka Bosne i Hercegovine u oblastima kako je naznačeno u stavovima 1, 4 i 5 člana III, o čemu podnose izvještaj Parlamentarnoj skupštini (uključujući, najmanje jedanput godišnje, izvještaj o rashodima Bosne i Hercegovine).
- b) Najviše dvije trećine svih ministara mogu biti imenovani sa teritorije Federacije. Predsjedavajući će, također, imenovati zamjenike ministara (koji neće biti iz istog konstitutivnog naroda kao i njihovi ministri), koji će preuzeti dužnost nakon odobrenja Predstavničkog doma.
- c) Vijeće ministara će podnijeti ostavku ukoliko mu Parlamentarna skupština izglasa nepovjerenje.

5. Stalni komitet

- a) Svaki član Predsjedništva će, po službenoj dužnosti, vrsiti funkciju civilnog zapovjednika oružanih snaga. Nijedan entitet neće prijetiti silom niti upotrebljavati silu protiv drugog entiteta i ni pod kakvim okolnostima oružane snage jednog entiteta ne smiju uči niti boraviti na teritoriji drugog entiteta bez saglasnosti njegove vlade i Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Sve oružane snage u Bosni i Hercegovini će funkcionisati u skladu sa suverenitetom i teritorijalnim integritetom Bosne i Hercegovine.
- b) Članovi Predsjedništva će izabrati Stalni komitet za vojna pitanja koji će koordinirati aktivnosti oružanih snaga u Bosni i Hercegovini. Članovi Predsjedništva ujedno su i Članovi Stalnog komiteta.

Član VI Ustavni sud

1. Sastav

Ustavni sud Bosne i Hercegovine sastoji se od devet članova.

- a) Četiri člana bira Predstavnički dom Federacije, a dva člana Skupština Republike Srpske. Preostala tri člana bira predsjednik Evropskog suda za ljudska prava nakon konsultacije sa Predsjednistvom.
- b) Sudije će biti istaknuti pravnici visokog moralnog ugleda. Svako ko udovoljava takvoj kvalifikaciji i ima pravo glasa može biti imenovan za sudiju Ustavnog suda. Sudije koje bira predsjednik Evropskog suda za ljudska prava ne mogu biti državljani Bosne i Hercegovine ili bilo koje susjedne države.
- c) Mandat sudija imenovanih u prvom sazivu biće pet godina, izuzev ako podnesu ostavku ili budu s razlogom razriješeni na osnovu konsenzusa ostalih sudija. Sudije koje su imenovani u prvom sazivu ne mogu biti reimenovani. Sudije koje će biti imenovani nakon prvog saziva služice do navršenih 70 godina života izuzev ako podnesu ostavku ili budu s razlogom razriješeni na osnovu konsenzusa ostalih sudija.
- d) Za imenovanja koja se budu vrsila nakon isteka perioda od pet godina od prvih imenovanja, Parlamentarna skupština može zakonom predvidjeti drugaciji način izbora troje sudija koje bira Predsjednik Evropskog suda za ljudska prava.

2. Procedure

- a) Vecina svih članova suda sačinjava kvorum.
- b) Sud će, većinom glasova svih članova, usvojiti svoj poslovnik o radu. Sud će voditi javne rasprave, a svoje odluke će javno obrazlagati i objavljivati.

3. Jurisdikcija

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

- a) Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.
- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

- b) Ustavni sud također ima drugostepenu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.
- c) Ustavni sud je nadležan u pitanjima koja mu je proslijedio bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u pogledu toga da li je zakon o čijem vazenju njegova odluka ovisi, kompatibilan sa ovim Ustavom, sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili u pogledu postojanja ili domasaja nekog opsteg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

4. Odluke

Odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Član VII Centralna banka

Centralna banka Bosne i Hercegovine je jedina ovlastena institucija za stampanje novca i monetarnu politiku na cijelom području Bosne i Hercegovine.

1. Nadležnost Centralne banke odredice Parlamentarna skupština. Međutim, u periodu od šest godina od stupanja na snagu ovog Ustava, Centralna banka neće moći davati kredite stampanjem novca, niti funkcionisati kao valutna komisija; nakon tog perioda Parlamentarna skupština može tu nadležnost dati Centralnoj banci.
2. Prvi Upravni odbor Centralne banke će se sastojati od Guvernera kojeg imenuje Međunarodni monetarni fond, nakon konsultacije sa Predsjednistvom, i tri člana koja imenuje Predsjedništvo, od kojih su dva iz Federacije (jedan Bosnjak i jedan Hrvat, koji će dijeliti jedan glas) i jedan iz Republike Srpske - svi sa mandatom od 6 godina.

Guverner, koji neće biti državljanin Bosne i Hercegovine niti bilo koje susjedne države, može imati odlučujući glas u slučaju neriješenog ishoda glasanja.

3. Nakon tog perioda, Upravni odbor Centralne banke Bosne i Hercegovine će se sastojati od pet lica koja imenuje Predsjedništvo na period od 6 godina. Odbor će među svojim članovima imenovati Guvernera na period od 6 godina.

Član VIII Finansije

1. Parlamentarna skupština će svake godine, na prijedlog Predsjedništva, usvojiti budžet kojim se finansiraju troškovi potrebni za izvršavanje nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

2. Ukoliko se takav budžet ne usvoji blagovremeno, budžet za prethodnu godinu će biti korišten na privremenoj osnovi.

3. Federacija će obezbjediti dvije trećine, a Republika Srpska jednu trećinu prihoda koji su potrebni za budžet, osim ako se prihodi ne prikupljaju na način kako je utvrdila Parlamentarna skupština.

Član IX Opšte odredbe

1. Nijedno lice koje se nalazi na izdržavanju kazne, izrečene presudom Međunarodnog tribunala za bivšu Jugoslaviju, i niti jedna osoba koja je pod optužnicom Tribunala, a koja se nije povinovala naredbi da se pojavi pred Tribunalom, ne može biti kandidat ili imati bilo koju naimenovanu, izbornu ili drugu javnu funkciju na teritoriji Bosne i Hercegovine.

2. Naknada za lica koja obavljaju funkcije u institucijama Bosne i Hercegovine ne može biti umanjena za vrijeme trajanja mandata nosioca funkcije.

3. Funkcioneri imenovani na položaje u institucijama Bosne i Hercegovine, u pravilu, održavaju sastav naroda Bosne i Hercegovine.

Član X Izmjene i dopune

1. Amandmanska procedura

Ovaj Ustav može biti mijenjan i dopunjavan odlukom Parlamentarne skupštine, koja uključuje dvotrećinsku većinu prisutnih i koji su glasali u Predstavničkom domu.

2. Ljudska prava i osnovne slobode

Nijednim amandmanom na ovaj Ustav ne može se eliminisati, niti umanjiti bilo koje od prava i sloboda iz člana II ovog Ustava niti izmijeniti ova odredba.

Član XI Prelazne odredbe

Prelazne odredbe u vezi sa javnim funkcijama, vazenjem zakona i drugim pitanjima izložene su u Aneksu II ovog Ustava.

Član XII Stupanje na snagu

1. Ustav će stupiti na snagu po potpisivanju Opsteg okvirnog sporazuma kao ustavni akt, kojim se amandmanski zamjenjuje i stavlja van snage Ustav Republike Bosne i Hercegovine.

2. U roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovog Ustava, entiteti će amandmanskim postupkom izmijeniti svoje ustave da bi se osigurala saglasnost sa ovim Ustavom u skladu sa članom III, stav 3, tačka (b).

ANEX I Dodatni sporazumi o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini

1. Konvencija o sprečavanju i kaznjavanju zločina genocida (1948)
2. Ženevske konvencije I-IV o zaštiti žrtava rata (1949), i Dopunski protokoli I-II (1977)
3. Konvencija koja se odnosi na status izbjeglica (1951) i Protokol (1966)
4. Konvencija o državljanstvu udatih žena (1957)
5. Konvencija o smanjenju broja lica bez državljanstva (1961)
6. Međunarodna konvencija o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije (1965)
7. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966) i Opcioni protokoli (1966 i 1989)
8. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966)
9. Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije u odnosu na žene (1979)
10. Konvencija protiv mučenja i drugih surovih, nehumanih ili ponižavajućih postupaka ili kaznjavanja (1984)
11. Evropska konvencija o sprečavanju mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg tretmana ili kaznjavanja (1987)
12. Konvencija o pravima djeteta (1989)
13. Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika-migranata i članova njihovih porodica (1990)
14. Evropska povelja za regionalne jezike i jezike manjina (1992)
15. Okvirna Konvencija za zaštitu nacionalnih manjina (1994)

ANEX II **Prelazne odredbe**

1. Zajednička prelazna komisija

- a) Strane ovim ustanovljavaju Zajedničku prelaznu komisiju koja će biti ovlaštena da raspravlja o praktičnim pitanjima u vezi sa implementacijom Ustava Bosne i Hercegovine, Opsteg okvirnog sporazuma i njegovih aneksa, i daje preporuke i prijedloge.
- b) Zajednička prelazna komisija se sastoji od četiri lica iz Federacije, tri iz Republike Srpske i jednog predstavnika Bosne i Hercegovine.
- c) Sastancima komisije predsjedava Visoki predstavnik ili lice koje on odredi

2. Kontinuitet pravnih propisa

Svi zakoni, propisi i sudski poslovници, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupi na snagu, ostaju na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine.

3. Pravni i administrativni postupci

Svi postupci u sudovima ili organima uprave, koji su u toku na prostoru Bosne i Hercegovine u trenutku stupanja na snagu ovog Ustava, biće nastavljeni ili preneseni na druge sudove ili organe u Bosni i Hercegovini u skladu sa propisima kojima se uređuje nadležnost ovih institucija.

4. Državni organi

Dok ne budu zamijenjeni novim sporazumom ili zakonom, organi vlasti, institucije i druga tijela Bosne i Hercegovine će funkcionisati u skladu sa važećim propisima.

5. Ugovori

Svi ugovori koje je ratifikovala Republika Bosna i Hercegovina između 1.1.1992. godine i stupanja na snagu ovog Ustava biće dati na uvid članovima Predsjedništva u roku od 15 dana od njihovog stupanja na dužnost; svaki ugovor koji ne bude dat na uvid biće proglašen poništenim. U roku od 6 mjeseci poslije prvog zasjedanja Parlamentarne skupštine, na zahtjev bilo kojeg člana Predsjedništva, Parlamentarna skupština će razmotriti da li da otkaze bilo koji drugi ugovor.